

SMEs

รายงานภาวะเศรษฐกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สาขาผลิตภัณฑ์ยาง

โดย ฝ่ายยุทธศาสตร์ SMEs รายงานที่/รายงานสาขา
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
เมษายน 2552

คำนำ

รายงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยฝ่ายยุทธศาสตร์ SMEs รายงานที่/รายสาขา (รต.) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) มีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานสถานการณ์ภาวะทางเศรษฐกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สาขาผลิตภัณฑ์ยาง ซึ่งเป็นการนำผลการศึกษาโครงการจัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริม SMEs รายงาน และโครงการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs รายงาน ที่สำนักงานฯ ร่วมกับ ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศึกษาไว้มา วิเคราะห์และประมวลผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ฝ่ายยุทธศาสตร์ SMEs รายงานที่/รายสาขา หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

ส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์ส่งเสริม SMEs รายงานที่/รายสาขา
ฝ่ายยุทธศาสตร์ SMEs รายงานที่/รายสาขา สสว.

เมษายน 2552

สารบัญ

	หน้า
บทนำ ภาพรวมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย	
1. โครงสร้างและสถานภาพของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑฺ์ยาง	1
1.1 ลักษณะทั่วไปของผลิตภัณฑฺ์ยาง	1
1.2 สินค้าที่ผลิต	2
1.3 จำนวนวิสาหกิจและการจ้างงาน	2
2. สภาพตลาดและการค้าต่างประเทศ	3
3. ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑฺ์ยาง	5
4. การวิเคราะห์ SWOT analysis ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑฺ์ยาง	6
5. ปัญหาของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑฺ์ยาง	7
6. ทิศทางการพัฒนากลุ่มธุรกิจ SMEs เป้าหมาย	7
7. ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs สาขาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑฺ์ยาง	8
8. นโยบายและมาตรการภาครัฐที่สำคัญ	12
9. แนวโน้มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑฺ์ยาง	17
10. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	17
11. ตัวอย่างโครงการในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑฺ์ยาง	18

ภาคผนวก

สรุปแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs สาขาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑฺ์ยาง

บรรณานุกรม

บทนำ

ภาพรวมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจของประเทศในระดับมหภาค โดยมีจำนวนถึงประมาณร้อยละ 99 ของธุรกิจทั้งหมด วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นฐานรากการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกลไกหลักในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจน ข้อมูลที่ยืนยันถึงบทบาททางเศรษฐกิจไทยที่สำคัญดังกล่าวตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs การนำเข้าและส่งออกของ SMEs การบริโภคภาคเอกชน การค้า การลงทุนของ SMEs และการจ้างงานของ SMEs บทบาทในการสร้างมูลค่าเพิ่มเฉลี่ย ประมาณร้อยละ ร้อยละ 38.2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และมีมูลค่าการส่งออกโดยตรง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.1 ของมูลค่าการส่งออกรวม และการจ้างงาน ร้อยละ 76.0 ของการจ้างงานรวมทั้งหมด

1. นิยามการจำแนกขนาด SMEs

การจำแนกขนาดอุตสาหกรรม SMEs ยึดหลักเกณฑ์ตามกฎหมายกระทรวงอุตสาหกรรม ว่าด้วยการกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประเภทธุรกิจ	ขนาดย่อม		ขนาดกลาง	
	จำนวน	สินทรัพย์ถาวร	จำนวน	สินทรัพย์ถาวร
กิจการการผลิต	ไม่เกิน 50	ไม่เกิน 50	51-200	เกินกว่า 50-200
กิจการบริการ	ไม่เกิน 50	ไม่เกิน 50	51-200	เกินกว่า 50-200
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25	ไม่เกิน 50	26-50	เกินกว่า 50-100
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15	ไม่เกิน 30	16-30	เกินกว่า 30-60

2. โครงสร้างของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ในปี 2550 จำนวนวิสาหกิจในประเทศไทยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,375,368 ราย โดยจัดเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำนวน 2,366,227 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 99.6 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด ทั้งนี้ แบ่ง SMEs ตามประเภทธุรกิจได้ดังนี้ SMEs ที่อยู่ภาคการค้าและซ่อมบำรุง จำนวน 973,248 ราย หรือร้อยละ 41.1 จำนวนรองลงมาได้แก่ SMEs ที่อยู่ในภาคการบริการ 708,841 ราย หรือร้อยละ 30.0 และที่อยู่ในภาคการผลิตรวม จำนวน 668,185 ราย หรือร้อยละ 28.2 ของจำนวน SMEs ทั้งหมด

ตารางที่ 1 จำนวนและการจ้างงานของวิสาหกิจ ปี 2547 - 2550 จำแนกตามขนาดและประเภทกลุ่มธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	2547			2548			2549			2550		
	LE	SMEs	Total	LE	SMEs	Total	LE	SMEs	Total	LE	SMEs	Total
จำนวนวิสาหกิจ (ราย)												
ภาคการค้าและซ่อมบำรุง	1,384	865,906	867,923	1,481	878,020	880,134	1,211	938,057	939,646	1,266	973,248	974,929
ภาคบริการ	1,106	621,242	623,177	1,138	644,032	646,003	1,192	673,120	674,464	1,223	708,841	710,371
ภาคการผลิตรวม	1,785	691,926	694,026	1,818	696,816	698,949	1,817	661,055	663,465	1,828	668,185	670,596
อื่นๆ	36	20,068	24,524	37	20,201	24,667	12	17,564	21,220	7	15,963	19,472
รวม	4,311	2,199,130	2,209,650	10,493	2,239,069	2,249,753	4,232	2,289,796	2,298,795	4,324	2,366,227	2,375,368
จำนวนการจ้างงาน (คน)												
ภาคการค้าและซ่อมบำรุง	433,286	2,331,196	2,764,482	444,493	2,358,189	2,802,682	379,808	2,376,968	2,756,776	401,670	2,431,432	2,833,102
ภาคบริการ	466,515	2,693,370	3,069,885	480,526	2,639,440	3,119,966	536,783	2,857,284	3,394,067	632,213	3,007,968	3,640,181
ภาคการผลิตรวม	1,711,724	3,431,553	5,143,277	1,734,386	3,459,096	5,193,482	1,726,494	3,402,699	5,129,193	1,776,884	3,460,967	5,237,851
อื่นๆ	3,138	1,374	4,512	3,138	1,435	4,573	443	176	618	-	200	200
รวม	2,614,663	8,357,493	10,972,156	2,662,543	8,458,160	11,120,703	2,643,528	8,637,126	11,280,654	2,810,767	8,900,567	11,711,334

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานประกันสังคม ประมวลโดย : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

3. บทบาททางเศรษฐกิจของ SMEs

3.1 บทบาทด้านการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม SMEs

ภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศในปี 2550 สำหรับ GDP ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีมูลค่า 3,244,974.5 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 38.2 ของ GDP รวมทั้งประเทศ มีอัตราการขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 4.2 ต่อปี เมื่อพิจารณามูลค่า GDP ตามขนาดวิสาหกิจพบว่าวิสาหกิจขนาดย่อม มีบทบาทด้านมูลค่า GDP สูงกว่าวิสาหกิจขนาดกลางโดยมูลค่า GDP ของวิสาหกิจขนาดย่อม เท่ากับ 2,175,597.9 ล้านบาท ขยายตัวจากปีก่อนหน้า คิดเป็นร้อยละ 3.9 และมูลค่า GDP ของ วิสาหกิจขนาดย่อม มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 25.6 ของ GDP รวมด้านมูลค่า GDP ของวิสาหกิจขนาดกลางพบว่า ในปี 2550 มูลค่า GDP ของ วิสาหกิจขนาดกลาง เท่ากับ 1,069,376.6 ล้านบาทขยายตัวจากปีก่อนหน้าร้อยละ 4.8 และมีสัดส่วนต่อ GDP รวมคิดเป็นร้อยละ 12.6

โครงสร้างมูลค่า GDP ของ SMEs ในปี 2550 ยังคงมีลักษณะคล้ายคลึงกับปีก่อนหน้าโดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจของ SMEs มีความเกี่ยวข้องกับภาคการบริการ ภาคการผลิต และภาคการค้าและซ่อมบำรุงเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับโครงสร้าง GDP ของประเทศ โดยภาคการบริการเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญสูงสุดมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 32.2 รองลงมาได้แก่ ภาคการผลิตซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 30.7 และ ภาคการค้าคิดเป็นร้อยละ 29.1

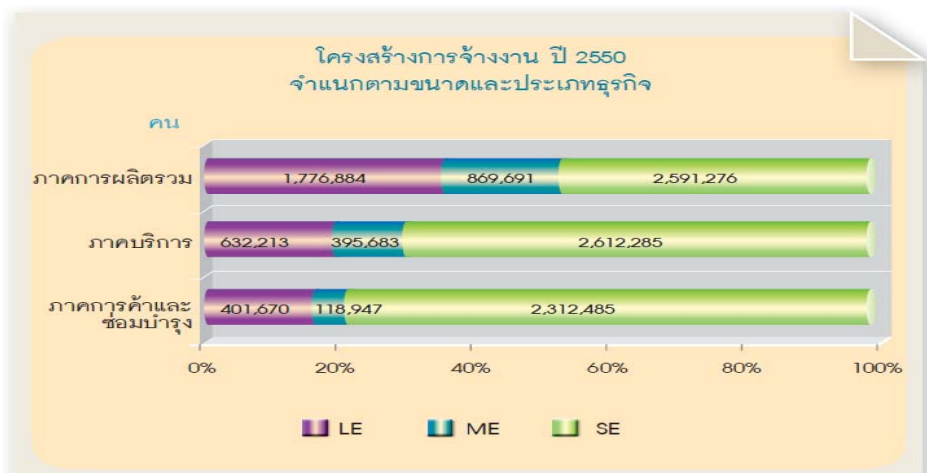
ตารางที่ 2 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ปี 2546-2550 จำแนกตามขนาดวิสาหกิจ

	2546	2547	2548	2549	2550
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)					
ประเทศ	5,928,974.0	6,503,487.0	7,104,228.0	7,816,474.0	8,485,200.0
ภาคเกษตร	607,863.0	654,810.0	706,285.0	836,077.0	967,091.0
ภาคนอกเกษตร	5,321,111.0	5,848,677.0	6,397,943.0	6,980,397.0	7,518,109.0
- วิสาหกิจขนาดใหญ่	2,691,814.3	2,954,382.0	3,260,301.3	3,589,655.1	3,889,567.5
- SMEs	2,367,109.7	2,598,656.9	2,816,640.7	3,041,895.9	3,244,974.5
• วิสาหกิจขนาดย่อม	1,613,005.2	1,761,455.2	1,901,333.5	2,043,460.3	2,175,597.9
• วิสาหกิจขนาดกลาง	754,104.5	837,201.8	915,307.2	998,435.6	1,069,376.6
- วิสาหกิจอื่นๆ	262,187.0	295,638.0	321,001.0	348,846.0	383,567.0
สัดส่วน (ร้อยละ)					
ประเทศ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ภาคเกษตร	10.3	10.1	9.9	10.7	11.4
ภาคนอกเกษตร	89.7	89.9	90.1	89.3	88.6
- วิสาหกิจขนาดใหญ่	45.4	45.4	45.9	45.9	45.8
- SMEs	39.9	40.0	39.6	38.9	38.2
• วิสาหกิจขนาดย่อม	27.2	27.1	26.8	26.1	25.6
• วิสาหกิจขนาดกลาง	12.7	12.9	12.9	12.8	12.6
- วิสาหกิจอื่นๆ	4.4	4.5	4.5	4.5	4.5
อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)					
ประเทศ	7.1	6.3	4.5	5.1	4.8
ภาคเกษตร	12.7	(2.4)	(1.9)	3.8	3.9
ภาคนอกเกษตร	6.5	7.4	5.2	5.2	4.8
- วิสาหกิจขนาดใหญ่	8.5	7.4	5.6	5.4	5.5
- SMEs	4.6	7.6	4.9	5.5	4.2
• วิสาหกิจขนาดย่อม	3.9	6.9	4.7	5.4	3.9
• วิสาหกิจขนาดกลาง	6.2	9.1	5.2	5.5	4.8
- วิสาหกิจอื่นๆ	3.0	3.2	3.9	0.0	3.1

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลผลโดย สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
หมายเหตุ : วิสาหกิจอื่นๆ คือ การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ

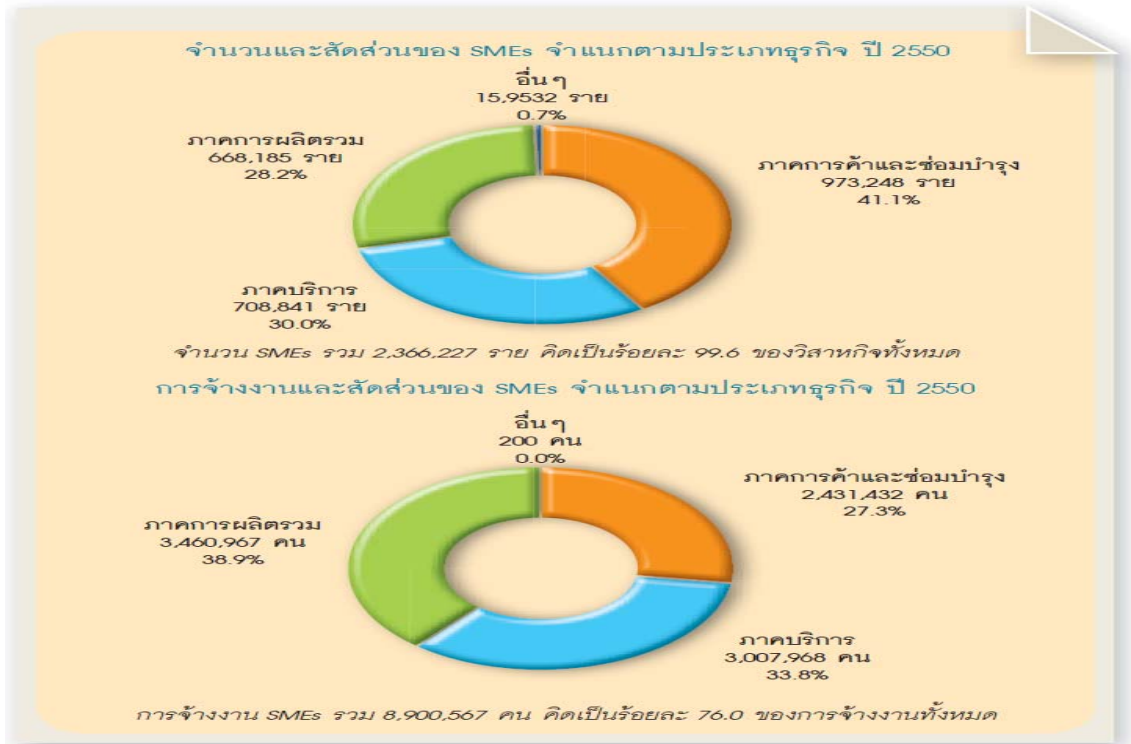
3.2 บทบาทด้านการจ้างงาน

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างการจ้างงาน ปี 2550 จำแนกตามขนาดและประเภทธุรกิจ

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานประกันสังคมประมวลโดย : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างจำนวน SMEs และการจ้างงานของ SMEs ปี 2550 จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานประกันสังคม ประมวลโดย : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ในปี 2550 จำนวนวิสาหกิจในประเทศรวมทั้งสิ้น 2,375,368 ราย มีการจ้างงานรวมทั้งสิ้น 11,711,334 คน โดยเป็นการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดใหญ่ 2,810,767 คน และเป็นการจ้างงานใน SMEs จำนวน 8,900,567 คน หรือร้อยละ 76.0 ของการจ้างงานรวมทั้งสิ้น โดยภาคการผลิตเป็นประเภทธุรกิจที่มีการจ้างงานสูงที่สุดร้อยละ 38.9 ของการจ้างงาน ใน SMEs ทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ ภาคบริการ ร้อยละ 33.8 และภาคการค้า ที่มีจำนวน SMEs สูงที่สุดนั้นมีการจ้างงานเพียงร้อยละ 27.3 ของการจ้างงานใน SMEs ทั้งหมด

3.3 บทบาทด้านการค้าระหว่างประเทศของ SMEs

ตารางที่ 3 สัดส่วนการส่งออกของ SMEs ต่อการส่งออกรวม ปี 2550

	2548	2549	2550
สัดส่วน SMEs EXPORT ต่อ TOTAL EXPORT	29.7%	29.1%	30.1%
สัดส่วน SMEs IMPORT ต่อ TOTAL IMPORT	32.4%	32.7%	29.8%
สัดส่วน SMEs EXPORT ต่อ GDP SMEs	40.5%	44.3%	48.8%
สัดส่วน TOTAL EXPORT ต่อ GDP รวมของประเทศ	52.3%	58.3%	61.9%

ที่มา : กรมศุลกากร ประมวลผลโดย : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ในปี 2550 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 10,126,995.0 ล้านบาท โดยเป็นมูลค่าการส่งออกรวม 5,254,999.3 ล้านบาท มูลค่าการนำเข้ารวม 4,871,995.7 ล้านบาท เมื่อพิจารณาสัดส่วนการส่งออกโดยรวมของประเทศ สำหรับ SMEs ในปี 2550 มีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศรวม 3,036,484.9 ล้านบาท โดยเป็นมูลค่าการส่งออกของ SMEs จำนวน 1,583,310.1 ล้านบาท และเป็นมูลค่าการนำเข้าของ SMEs รวม 1,453,174.9 ล้านบาท ทั้งนี้การส่งออกของ SMEs มีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ 10.1 ในขณะที่การนำเข้าหดตัวลงกว่าปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 8.8

4. โครงสร้างอุตสาหกรรม SMEs

ตามผลการศึกษาโครงการแผนการปรับโครงสร้าง SMEs รายสาขา ซึ่ง สสว. ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทำการศึกษา ได้จำแนกโครงสร้างอุตสาหกรรม SMEs ในประเทศไทย ออกเป็น 3 ภาค ได้แก่

1) ภาคการผลิต ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

- อุตสาหกรรมวิศวกรรม หมายถึง อุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรกลหรือเทคโนโลยีระดับสูง (High – technology Industries) ในการผลิต แต่อย่างไรก็ตาม ในบางขั้นตอนการผลิตเป็นเพียงการประกอบชิ้นส่วนโดยไม่ต้องอาศัยเทคโนโลยีระดับสูง จึงมีผู้ประกอบการ SMEs อยู่เป็นจำนวนมาก โดยแบ่งออกเป็น 6 สาขา ได้แก่ เหล็กและโลหะประดิษฐ์ เครื่องจักรกล แม่พิมพ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วน

- กลุ่มอุตสาหกรรมเบาที่ใช้แรงงานเข้มข้น หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนแรงงานในการผลิตสูง โดยแบ่งออกเป็น 5 สาขา ได้แก่ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม รองเท้าและเครื่องหนัง อัญมณีและเครื่องประดับ สิ่งพิมพ์ บรรจุภัณฑ์พลาสติก

- กลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง อุตสาหกรรมที่พึ่งพาวัตถุดิบทางการเกษตรเป็นหลัก โดยแบ่งออกเป็น 5 สาขา ได้แก่ อาหาร ยาและสมุนไพร เฟอร์นิเจอร์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง เซรามิกส์

2) ภาคการค้า ประกอบด้วย 2 สาขา ได้แก่ การค้าปลีก และการค้าส่ง

3) ภาคบริการ ประกอบด้วย 9 สาขา ได้แก่ บริการท่องเที่ยว สปาและบริการสุขภาพ ร้านอาหาร การก่อสร้าง บริการขนส่งและโลจิสติกส์ บริการซอฟต์แวร์และDigit Content บริการศึกษา บริการออกแบบ บริการที่ปรึกษา

5. สถานการณ์และปัจจัยที่มีผลต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย

สภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโลกในยุคปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อกระบวนการทำธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กล่าวคือ

1. **การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจ** มีการรวมตัวทางเศรษฐกิจทั้งในระดับทวีปาคี ภูมิภาค และพหุภาคี รวมทั้งบทบาทที่เพิ่มขึ้นของประเทศในเอเชีย โดยเฉพาะจีนและอินเดีย

2. **การเปลี่ยนแปลงในตลาดการเงินโลก** เกิดวิกฤตทางการเงิน ความไม่สมดุล ของเศรษฐกิจประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ส่งผลกระทบต่อค่าเงินสกุลต่างๆ ในโลก ตลาดการเงินและ ตลาดทุนมีความเชื่อมโยงกันทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ

3. **การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี** มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของ Information and Communication Technology (ICT) เป็นยุคที่มีการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีหลัก ได้แก่ Biotechnology Material Technology และ Nanotechnology

4. **การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม** ปัจจุบันทั่วโลกต่างหันมาให้ความสำคัญกับ ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อันเนื่องมาจากความไม่สมดุลกลมกลืนระหว่างการผลิตกับ สภาพแวดล้อม มีการกล่าวถึงเรื่องของ Global Warming และหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity)

5. **พฤติกรรมผู้บริโภค** การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นปัจจัยสำคัญที่ชี้ ถึงโอกาสของธุรกิจและความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจที่ต้องปรับตัวให้เสนอสินค้าและ บริการที่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป

6. **การขาดสภาพคล่องทางการเงิน** ในกลุ่ม SMEs เนื่องจากสถาบันการเงินเริ่ม เข้มงวดกับการปล่อยสินเชื่อ

7. **ความผันผวนของต้นทุนพลังงาน และอัตราการแลกเปลี่ยน**

8. **เสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ**

ดังนั้นทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมและ SMEs ควรให้ความสำคัญของความ ต่อเนื่องของนโยบาย ในอนาคตอุตสาหกรรมจะเกิดการขยายตัวด้วยการ**เพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity)** มุ่งเน้นการพึ่งพาวัตถุดิบในประเทศมากขึ้น ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของการผลิตบนฐานความรู้ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม **มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพมาตรฐานในด้านสุขอนามัย ความปลอดภัย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ ประหยัดพลังงาน** เพื่อลดข้อจำกัดในการกีดกันทางการค้าจากประเทศผู้นำเข้าที่ใช้ปัจจัยดังกล่าว เป็นกำแพงทางการค้า ตลอดจน**ส่งเสริมให้เกิดและยกระดับเครือข่ายวิสาหกิจในลักษณะ เครือข่าย**ให้ครอบคลุมห่วงโซ่อุปทานทั้งระดับประเทศ ภูมิภาคและโลก

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง

1. โครงสร้างและสถานภาพของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและผลิตภัณฑ์ยางเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย ประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติในโลกมีมากกว่า 20 ประเทศ แต่แหล่งผลิตที่สำคัญมีอยู่ใน 3 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซียและมาเลเซีย ในจำนวนนี้ไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกยางที่ใหญ่ที่สุดและสัดส่วนการส่งออกยางของไทยในตลาดโลกยังมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วย

ตารางที่ 1 มูลค่าเพิ่มและอัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง และผลิตภัณฑ์ยาง (ราคาฐานปี 2531)

หน่วย: ล้านบาท

ปี	มูลค่า	อัตราการขยายตัว
2543	39,886	16.39
2544	41,062	2.95
2545	45,096	9.82
2546	51,226	13.59
2547	53,571	4.58
2548	54,598	1.92
2549	53,462	-2.10

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550

ในประเทศไทยมีการปลูกยางพาราทั่วประเทศ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ยางและผลิตภัณฑ์ยางมีมูลค่าเพิ่มกว่า 54,598 ล้านบาท ในปี 2548 และมีอัตราการขยายตัวในระดับที่น่าพอใจในช่วงเวลาที่ผ่านมา

1.1 ลักษณะทั่วไปของอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในประเทศไทยประกอบด้วยส่วนประกอบหลักสองส่วน คือ ยางแปรรูป ขึ้นต้นประเภทต่างๆ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำที่ผลิตวัตถุดิบ ได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง ยางเครพ น้ำยางข้น และยางดิบ และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ยางแปรรูปขึ้นต้นเป็นวัตถุดิบ เช่น ยางยานพาหนะ ถุงมือยาง ถุงยางอนามัย ยางรัดของ สายพานยาง และท่อยาง

ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกยางพาราธรรมชาติในลักษณะยางแปรรูปเบื้องต้นรายใหญ่ที่สุดของโลก ในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีการใช้ยางธรรมชาติผลิตเป็นสินค้าอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางต่างๆ เป็นจำนวนมาก แม้การผลิตและการส่งออกของผลิตภัณฑ์ยางที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรมที่มูลค่าเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง แต่จนถึงปัจจุบันสัดส่วนการใช้ยางธรรมชาติในการผลิตเป็นสินค้าอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องอื่นๆ ในประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ ยางพาราที่ผลิตได้ในประเทศมีเพียงส่วนน้อยที่ถูกนำมาใช้ผลิตเป็นสินค้าอุตสาหกรรม

1.2 สินค้าที่ผลิต

ผลผลิตจากสวนยาง จะถูกนำไปแปรรูปเป็นยางพาราแปรรูปประเภทต่างๆได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ยางแผ่นผึ่งแห้ง ยางแท่ง ยางเครพ น้ำยางข้นและยางสกิม ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมที่ผลิตกันที่ยางที่ใช้ยางเป็นวัตถุดิบหลักได้แก่ ยางรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ถุงมือยาง ยางยืดยางรัดของ ถุงยางอนามัย สายพานลำเลียง รองเท้ายาง และส่วนประกอบในสินค้าอื่นๆอีกจำนวนมาก เช่น ชิ้นส่วนยานยนต์ ยางชิ้นส่วนที่ใช้ในอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ยางชิ้นส่วนที่ใช้เครื่องใช้ภายในบ้านและเครื่องสุขภัณฑ์ และที่ใช้ในทางการแพทย์ การก่อสร้าง คมนาคมและชลประทาน เช่น ยางคั่นถนน ยางรองคอคสะพาน ยางรองรางรถไฟ สายยางและยางกันชนท่าเรือ เป็นต้น แต่การใช้ยางในผลิตภัณฑ์อื่นๆซึ่งยังมีปริมาณน้อย เมื่อเทียบกับการผลิตกันที่ยางไม้ก็ประเภทที่มีการส่งออกเป็นจำนวนมาก

การแบ่งประเภทอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางตาม ISIC ในระดับ 4 หลัก สามารถแบ่งได้เพียง 2 กลุ่ม คือ ISIC 2511 การผลิตยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมยาง และ ISIC 2519 ผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ ในแผนแม่บทอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางมีการแบ่งอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง¹ ออกเป็น 4 กลุ่มคือ

- 1) กลุ่มผลิตภัณฑ์ยางล้อรถยนต์ ประกอบด้วย ยางล้อรถยนต์ ยางล้อรถบรรทุก ยางล้อจักรยานยนต์และจักรยาน และยางล้อรถที่ใช้ในการเกษตร
- 2) กลุ่มผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ในงานวิศวกรรมในอุตสาหกรรม เช่น ชิ้นส่วนยานยนต์ ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ในงานก่อสร้าง สายพานยาง ท่อ และลูกกอล์ฟยาง
- 3) กลุ่มผลิตภัณฑ์ยางจากน้ำยาง ได้แก่ถุงมือยาง ถุงยางอนามัย สายยางยืด และสินค้ายางยืด โฟม ยาง ลูกโป่ง และอุปกรณ์ที่ใช้ในการแพทย์
- 4) กลุ่มผลิตภัณฑ์อื่นๆ นอกเหนือจาก 3 กลุ่มข้างต้น เช่นรองเท้ายาง พื้นรองเท้า ยางรัดของ ผลิตภัณฑ์กีฬาและของเล่น

1.3 จำนวนวิสาหกิจและการจ้างงาน

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง นับเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และ SMEs มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อน จากข้อมูลของศูนย์สารสนเทศและเทคโนโลยี สสว . พบว่าในปี 2550 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง มีจำนวนผู้ประกอบการทั้งสิ้น 2,266 ราย โดยเป็นผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 2,205 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 97.31 ในส่วนของการจ้างงาน SMEs อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง มีการจ้างงานถึง 58,187 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.74 ของการจ้างงานรวมในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง

¹ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมรายสาขา (ผลิตภัณฑ์ยาง). สิงหาคม 2545 หน้า 12

ตารางที่ 2 จำนวนวิสาหกิจ จำแนกตามขนาดอุตสาหกรรม ปี 2550

ISIC Code	สาขาอุตสาหกรรม	จำนวนวิสาหกิจ (ราย)					สัดส่วน (ร้อยละ)		
		S	M	L	SMEs	Total	SMEs	L	Total
2511	การผลิตยางนอก ยางใน การหล่อ ดอกยางและการซ่อมสร้างยางใหม่	383	18	16	401	417	17.70	0.71	18.40
2519	การผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ	1,689	115	45	1,804	1,849	79.61	1.99	81.60
รวม		2,072	133	61	2,205	2,266	97.31	2.69	100

ที่มา : ข้อมูลจาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ,กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, สำนักประกันกันคม,การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย , BOI , สำนักสถิติ กทม. , อบจ. 75 จังหวัด

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศและเทคโนโลยี สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 5 กุมภาพันธ์ 2552

ตารางที่ 3 จำนวนการจ้างงาน จำแนกตามขนาดอุตสาหกรรม 2550

ISIC Code	สาขาอุตสาหกรรม	จำนวนการจ้างงาน (คน)					สัดส่วน (ร้อยละ)		
		S	M	L	SMEs	Total	SMEs	L	Total
2511	การผลิตยางนอก ยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยางใหม่	4,705	5,868	24,256	10,573	34,829	8.31	19.07	27.38
2519	การผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ	23,744	23,870	44,776	47,614	92,390	37.43	35.20	72.62
รวม		28,449	29,738	69,032	58,187	127,219	45.74	54.26	100

ที่มา : ข้อมูลจาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ,กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, สำนักประกันกันคม,การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย , BOI , สำนักสถิติ กทม. , อบจ. 75 จังหวัด

ประมวลผลโดย : ศูนย์สารสนเทศและเทคโนโลยี สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 5 กุมภาพันธ์ 2552

2. สภาพตลาดและการค้าต่างประเทศ

ยางพาราส่วนใหญ่ที่ผลิตได้ในประเทศถูกส่งออกในรูปแบบของยางแปรรูปเบื้องต้น สินค้าที่สำคัญคือ ยางแผ่น ยางแท่ง และน้ำยางข้น (ตารางที่ 4) ส่วนผลิตภัณฑ์ยางสำคัญที่มีการส่งออกคือ ยางยานพาหนะ ถุงมือยาง ยางรัดของ หลอดและท่อ สายพานลำเลียงและส่งกำลัง ผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ในทางเภสัชกรรมและ ยางวัลแคนไนซ์ ผลิตภัณฑ์ยางแทบทุกชนิดมีการขยายตัวในการส่งออกในอัตราสูง ประเทศนำเข้ายางเบื้องต้นที่สำคัญ คือ จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป สำหรับผลิตภัณฑ์ยางประเทศนำเข้าสินค้าผลิตภัณฑ์ยางไทยที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฮองกง มาเลเซียและจีน ตลาดจีนเป็นตลาดที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงมากในช่วงเวลาที่ผ่านมา ในปัจจุบันตลาดจีนจึงเป็นตลาดที่มีความสำคัญมาก

แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศผู้ส่งออกยางและผลิตภัณฑ์ยางที่สำคัญของโลกแต่ก็ยังคงต้องมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์ยางจากต่างประเทศปีละจำนวนหลายร้อยล้านบาท (ตารางที่ 5) สินค้ายางนำเข้าที่สำคัญคือยางสังเคราะห์และผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ เช่นท่อ ข้อต่อ และสายพานยาง แต่มูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์ยางยังต่ำมากเมื่อเทียบกับมูลค่าการส่งออก และหากตัดยางสังเคราะห์ซึ่งไม่เป็นผลิตภัณฑ์ยาง

ธรรมชาติออกไปแล้ว การนำเข้าผลิตภัณฑ์ยางของไทยยังมีมูลค่าต่ำ แม้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมหลายชนิด ยังต้องมีการใช้ยางสังเคราะห์เป็นวัตถุดิบร่วมกับยางธรรมชาติ ในแต่ละปีไทยจึงต้องนำเข้ายางสังเคราะห์เข้ามาเป็นจำนวนมากขึ้น แม้ราคายางสังเคราะห์ในตลาดโลกจะสูงขึ้นมากตามราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ส่วนผลิตภัณฑ์ยางนำเข้าที่สำคัญคือ ข้อต่อและสายพานยาง และผลิตภัณฑ์ยางวัลแคนไนซ์ เช่นประเก็นฝารองและซีล

ตารางที่ 4 มูลค่าการส่งออกยางและผลิตภัณฑ์ยางแยกตามสาขา ปี 2547-2550

สาขา	มูลค่า: ล้านบาทสหรัฐ			
	2547	2548	2549	2550
1. ยางพารา	3,428.90	3709.9	5396.59	5,464.90
1.1 ยางแผ่น	1,325.40	1,318	1,912.7	1,996.3
1.2 ยางแท่ง	1,325.3	1,565	2,175.5	2021
1.3 น้ำยางข้น	713.7	757.2	1214.8	1,266.4
1.4 ยางพาราอื่นๆ	64.40	69.8	93.5	181.2
2. ผลิตภัณฑ์ยาง	1,944.6	2,351.40	2,974.21	3,661.3
2.1 ยางยานพาหนะ	679.7	900.4	1196.1	1,623.6
2.2 ยางรัดของ	45.9	47.8	65	54.0
2.3 ถุงมือยาง	489.4	515.7	558.8	584.4
2.4 หลอดและท่อ	73	86.5	105.9	135.5
2.5 สายพานลำเลียงและส่งกำลัง	23.7	31.3	45.5	72.0
2.6 ผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ทางเภสัชกรรม	151.1	185.2	211.1	213.0
2.7 ยางวัลแคนไนท์	120.5	147.7	206.7	212.5
2.8 ผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ	361.2	432.6	692.9	766.4
รวมยางและผลิตภัณฑ์ยาง	5,373.5	6,061.39	8,190.8	9,126.20

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

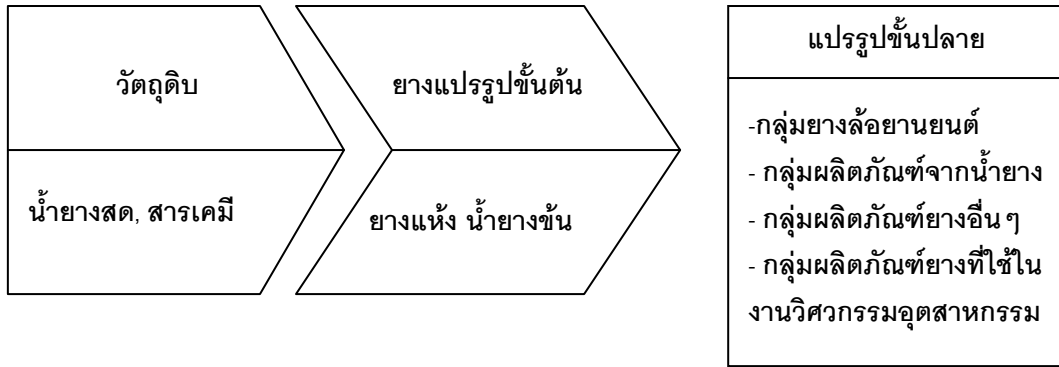
ตารางที่ 5 มูลค่าการนำเข้ายางและผลิตภัณฑ์ยางแยกตามสาขา ปี 2547-2550

สาขา	มูลค่า: ล้านบาทสหรัฐ			
	2547	2548	2549	2550
1. ผลิตภัณฑ์ทำจากยาง	104.7	119.8	142.9	157.8
1.1 ท่อ ข้อต่อ สายพาน ทำด้วยยาง	81.6	96.1	111.8	138.1
1.2 ผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ	23.1	23.6	26.1	19.7
2. ยาง รวมทั้งเศษยาง	261.1	351	427.3	476.4
2.1 ยางธรรมชาติ	1.8	1.9	2.4	5.1
2.2 ยางสังเคราะห์	257.9	346.2	420.2	466.7
2.3 ยางอื่นๆ	1.4	1.9	4.7	4.6
รวม	365.8	470.8	570.2	634.2

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

3. การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานของผลิตภัณฑ์ยาง

แผนภาพที่ 1 ห่วงโซ่อุปทานยางและผลิตภัณฑ์ยาง

วัตถุดิบที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ยางคือยางพารา การผลิตยางแปรรูปขั้นต้นได้มาจากการนำยางพาราจากสวนยางมาทำเป็นน้ำยางสดหรือยางแห้ง แล้วจึงนำยางพาราแปรรูปประเภทต่างๆ ได้แก่ ยางรมควัน ยางแผ่นผึ่งแห้ง ยางแท่ง ยางเครพ ยางสกิมและยางน้ำข้น สำหรับผลิตภัณฑ์ยางที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม จะใช้ยางแปรรูปขั้นต้นเป็นวัตถุดิบ ประกอบด้วยยางสังเคราะห์ สารเคมี และวัสดุอื่น เช่น แป้งเคมี เส้นใย ด้ายในลอน พลาสติก ท่อPVC โฟมกึ่งยางหรือEVA ผ้าใบและเศษยาง ฯลฯ สัดส่วนการใช้ยางและวัตถุดิบอื่นๆ จะแตกต่างกันไปในแต่ละผลิตภัณฑ์ หากพิจารณาจากโครงสร้างและการใช้ยางธรรมชาติและวัตถุดิบอื่นๆ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่ผลิตภัณฑ์ที่ใช้น้ำยางข้นเป็นวัตถุดิบหลักได้แก่ ถุงมือ ยางและถุงยางอนามัย และอุปกรณ์ทั่วไป เช่น สายยางยืด ฟองน้ำที่นอน และมีวัตถุดิบอื่นประกอบเช่น สารเคมีเพื่อช่วยรักษาสภาพยาง ปรับแต่งสี และทำให้ผลิตภัณฑ์มีความยืดหยุ่นสูง ซึ่งวัตถุดิบอื่นๆยังมีการใช้ผสมในสัดส่วนไม่มาก

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ใช้น้ำยางแห้งประเภทต่างๆ เช่น ยางแท่ง ยางแผ่นรมควัน ยางแผ่นผึ่งแห้งและยางเครพ และอาจมีการใช้ยางสังเคราะห์ผสมในสัดส่วนต่างๆ ได้แก่ ยางรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ยางรัดของ สายพานยาง รองเท้าและพื้นรองเท้า ยาง ชิ้นส่วนยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ตลอดจนผลิตภัณฑ์ยางที่ใช้ในการก่อสร้าง

เนื่องจากสัดส่วนการใช้วัตถุดิบสำหรับผลิตภัณฑ์ยางแต่ละประเภทจะแตกต่างกัน หรือแม้ในผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกัน เช่น ยางล้อรถยนต์ ก็มีการใช้วัตถุดิบในส่วนผสมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะ ประเภทและคุณสมบัติของยางรถยนต์ที่ต้องการ ดังนั้น การแสดงโครงสร้างต้นทุนของผลิตภัณฑ์ยางโดยรวมจึงไม่สามารถทำได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์ยางชนิดต่างๆ อาจแสดงห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) จากต้นน้ำถึงปลายน้ำดังนี้คือ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาศึกษาของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ห่วงโซ่อุปทานของยาง อาจแสดงออกเป็นรายละเอียดเพิ่มเติมตามประเภทของวัตถุดิบและการนำยางธรรมชาติไปใช้ประโยชน์เพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ยางได้ดังนี้ คือ

สำหรับขั้นตอนการผลิตในรายละเอียด ผลิตภัณฑ์ยางแต่ละชนิดก็มีขั้นตอนการผลิตที่แตกต่างกัน เช่น การผลิตยางล้อรถยนต์และจักรยานยนต์ จะเริ่มจากการเตรียมยางผสม (Compound Rubber)

ซึ่งเป็นการนำทางธรรมชาติ ยางสังเคราะห์ ผงเขม่าดำ และสารเคมีต่างๆ มาผสมกัน เพื่อให้ยางมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ยางผสมนี้จะนำไปขึ้นรูปโดยใช้วัสดุอื่นๆ เช่น เส้นลวดเหล็ก เส้นใยไนลอน ประกอบในการขึ้นรูป ส่วนถุงมือยางนั้น จะเริ่มจากการแยกน้ำยางดิบให้เป็นยางชั้น ผสมสารเคมีอื่นๆ แล้วจุ่มแบบพิมพ์ลงในน้ำยางชั้น ล้างให้สะอาดและทำให้แห้ง เทฝุ่นกันสิ่งสกปรก อบให้แห้ง แยกเป็นชั้นๆ แล้วจึงตรวจสอบคุณภาพ

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง มีการเชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ของประเทศ การผลิตยางแปรรูปขึ้นต้นได้มาจากการนำยางพาราจากสวนยางพารามาทำเป็นยางสดหรือยางแห้ง แล้วมาใช้เป็นวัตถุดิบผลิตเป็นยางแปรรูปในลักษณะต่างๆ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางนั้นนอกจากใช้วัตถุดิบจากยางแปรรูปขึ้นต้นเป็นสำคัญแล้ว ยังเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมเคมีและปิโตรเคมี อุตสาหกรรมสิ่งทอ ยานยนต์ เครื่องจักรกล และแม่พิมพ์ ผลิตภัณฑ์ยางใช้เป็นส่วนประกอบในอุตสาหกรรมหลายชนิด เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า ยางพาราที่ผลิตได้ในประเทศเพียงประมาณร้อยละ 10 เท่านั้นที่ใช้เป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง ส่วนอีกร้อยละ 90 ส่งออกในรูปยางแปรรูปขึ้นต้น

4. การวิเคราะห์ SWOT Analysis ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและจำกัดของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางสามารถสรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง

การมีวัตถุดิบที่อุดมสมบูรณ์ มีผู้ประกอบการและแรงงานที่มีความชำนาญ ผู้ผลิตขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีการร่วมทุนกับผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถอาศัยเทคโนโลยีจากผู้ร่วมทุนได้

จุดอ่อน

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางยังมีจุดอ่อนทางด้าน การควบคุมคุณภาพของวัตถุดิบ ผู้ผลิตรายเล็กยังมีข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการและการตลาด การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ทักษะระดับสูง เช่นวิศวกร ช่างเทคนิคและวิทยากรที่มีความสามารถการวิจัยและพัฒนาที่เป็นจุดอ่อนที่สำคัญของอุตสาหกรรมนี้

โอกาส

ตลาดผลิตภัณฑ์ยางทั่วโลกยังมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ความต้องการการใช้ยางในการผลิตเป็นยางรถยนต์และชิ้นส่วนยังมีการขยายตัวมาก ประกอบกับประเทศที่มีการเพาะปลูกยางลง อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางและผลิตภัณฑ์ยางของไทยจึงยังมีโอกาสขยายตัวได้อีกมาก

ปัญหาและข้อจำกัด

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางของไทยต้องประสบกับปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ เช่น ปัญหาการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นจากต่างประเทศ เช่นจีนและเวียดนาม ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีผลกระทบต่อปริมาณและต้นทุนการกรีดยาง ข้อจำกัดทางด้านบุคลากรและเทคโนโลยีโดยเฉพาะในกิจการที่เป็น SMEs

5. ปัญหาของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง

ปัญหาของ SMEs ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ปัญหาคุณภาพมาตรฐานสินค้า: ปัญหาของ SMEs ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางส่วนมากเกี่ยวข้องกับข้อจำกัดทางการผลิต ในกลุ่มยางแปรรูปขั้นต้น เดิมยางแปรรูปขั้นต้นที่ส่งออกจากประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นยางแผ่นรวมด้านและยางแผ่นฝั่งแห้ง ต่อมาเมื่อความต้องการการใช้ยางแท่งมีมากขึ้น ผู้ผลิตยางแปรรูปขั้นต้นก็พากันมาผลิตยางแท่งมากขึ้น แต่ผู้ผลิตรายย่อยที่ยังไม่สามารถปรับตัวเปลี่ยนเป็นการผลิตยางแท่งก็ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก

2. ข้อจำกัดทางเทคโนโลยีและการขาดแคลนบุคลากร: SMEs โดยเฉพาะกิจการขนาดย่อมในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางมีข้อจำกัดทางเทคโนโลยีมาก ผู้ผลิตเหล่านี้มีจำนวนมากอาศัยประสบการณ์หรืออาศัยเทคโนโลยี วิศวกรและช่างเทคนิคที่เคยทำงานในโรงงานขนาดใหญ่มาก่อน การรับรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และการปรับปรุงวิธีการผลิตยังมีขอบเขตที่จำกัดมาก

3. การตรวจสอบและการออกไปรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์: โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ยางที่จะมีการส่งออก ในปัจจุบัน บริการทางด้านตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์และการออกไปรับรองยังมีอยู่จำกัดมาก กระบวนการตรวจสอบมีความล่าช้าและต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง

4. การเข้าถึงข่าวสารข้อมูล ทั้งข่าวสารข้อมูลทางการตลาด ความต้องการประเภทผลิตภัณฑ์ในแต่ละตลาด ความรู้ ความเข้าใจในกฎระเบียบต่างๆ เช่นในมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

5. ปัญหาการแข่งขันกับประเทศอื่นในตลาดโลก: ประเทศต่างๆ เช่น จีน และเวียดนาม มีการขยายการส่งออกผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดโลกในอัตราสูง ประเทศเหล่านี้มีต้นทุนที่ถูกกว่าประเทศไทย เดิมไทยจะมีข้อได้เปรียบทางด้านวัตถุดิบ แต่ในปัจจุบันเวียดนามก็มีการปลูกยางพารามากขึ้น โดยทั้งจีนและเวียดนามล้วนมีค่าจ้างงานที่ถูกกว่าไทยมาก

นอกจากนั้น ก็ยังมีปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ของไทย และการแกว่งตัวของราคายาง ซึ่งถูกซ้ำเติมโดยค่าเงินบาทที่มีค่าแข็งขึ้น ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ยางต้องส่งออกในราคาเงินตราต่างประเทศเท่าเดิม แต่ได้รับเงินบาทน้อยลง ในขณะที่ต้องรับซื้อวัตถุดิบในรูปเงินบาท จึงทำให้มีกำไรลดลงหรือต้องประสบกับการขาดทุน

เมื่อพิจารณาถึงข้อได้เปรียบทางด้านวัตถุดิบ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในประเทศไทยน่าจะมีลู่ทางพัฒนาได้อีกมาก แต่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางใหม่ๆ ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ในขณะที่ประเทศคู่แข่ง เช่น จีนและเวียดนาม ต่างได้ตื่นตัวพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางเพื่อการส่งออก ดังนั้นหากไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ชัดเจน ประเทศไทยก็อาจสูญเสียความได้เปรียบในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในระยะยาว แม้จนถึงปัจจุบัน การผลิตและการส่งออกในผลิตภัณฑ์ยางของไทยยังมีอัตราการขยายตัวที่ดีก็ตาม

6. ทิศทางการพัฒนากลุ่มธุรกิจ SMEs เป้าหมาย

ในกลุ่มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ (ISIC 2519) แม้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย แต่แนวทางการส่งเสริม SMEs ในกลุ่มนี้ที่มีความสำคัญต่อทุกผลิตภัณฑ์ คือ การปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์

ทั้งทางด้านคุณภาพวัตถุดิบและคุณภาพผลิตภัณฑ์ การช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ทางด้านการตรวจสอบและออกใบรับรองมาตรฐานสินค้า การรณรงค์ให้ผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพมาตรฐาน ควรเป็นแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริม SMEs ในกลุ่มผลิตภัณฑ์ยางทั้งในผลิตภัณฑ์ยางที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม และที่เป็นยางแปรรูปขึ้นต้น

7. ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs สาขาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับปรุงและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐาน

ทางด้านการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานนั้น รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบและการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การขยายบริการการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์และการออกใบรับรองจะเป็นแนวทางสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ด้านนี้

ควบคู่กับการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานคือยุทธศาสตร์ทางด้านข่าวสารข้อมูลการตลาด ซึ่งรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของสินค้าในแต่ละตลาด และข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบต่างๆ ทั้งกฎระเบียบภายในประเทศและกฎระเบียบในตลาดต่างประเทศ เช่น เกี่ยวกับมาตรฐานและข้อกำหนดทางด้านสิ่งแวดล้อม

แผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับปรุงตรวจสอบคุณภาพมาตรฐาน

การตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานรวมถึงการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบ และการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การขยายบริการการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์และการออกใบรับรองจะเป็นแนวทางสำคัญอย่างหนึ่งในทางปฏิบัติ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์นี้ แผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานจึงแบ่งออกได้เป็น 2 แผนคือ

ก. แผนการปรับปรุงคุณภาพวัตถุดิบ

ข. แผนการปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยาง

ก. แผนปรับปรุงคุณภาพวัตถุดิบ

วัตถุดิบสำคัญของผลิตภัณฑ์ยางคือยางแปรรูปขึ้นต้น ในกลุ่มยางแปรรูปขึ้นต้น เดิมสินค้าที่มีการส่งออกส่วนใหญ่เป็นยางแผ่นรมควันและยางผึ่งแห้ง ต่อมาเมื่อความต้องการใช้ยางแท่งมีมากขึ้น ผู้ผลิตยางแปรรูปขึ้นต้นก็พากันหันมาผลิตยางแท่งมากขึ้น แต่ผู้ผลิตรายย่อยที่ยังไม่สามารถปรับตัวเปลี่ยนเป็นยางแท่งก็ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก

ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งของยางแปรรูปขึ้นต้น คือ คุณภาพของสินค้าที่ผลิตได้ยังไม่ดีพอและไม่สม่ำเสมอ ซึ่งส่งผลทำให้การผลิตผลิตภัณฑ์ยางที่เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องต้องได้รับผลกระทบทางด้านคุณภาพ และทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ดังนั้นการปรับปรุงคุณภาพของวัตถุดิบสำคัญคือยางแปรรูปขึ้นต้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น กิจกรรมที่จะทำได้ภายใต้แผนปฏิบัติการนี้ คือ การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การให้บริการทางด้านตรวจสอบคุณภาพยางแปรรูปขึ้นต้นที่ผลิตได้ซึ่งมีอยู่หลายประเภท เช่น น้ำยางข้น ยางแผ่น และยางแท่ง ให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ในการนี้การวิจัยและพัฒนา การจัดตั้งห้องทดสอบหรือห้องแล็บ (Laboratory) การสร้างผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีการยาง ล้วนมีความสำคัญ

ข. แผนการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ยาง

โรงงานการผลิตผลิตภัณฑ์ยางมีทั้งโรงงานขนาดใหญ่และขนาดกลางได้รับการลงทุนจากต่างประเทศ และโรงงานขนาดย่อมซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก แผนการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ยางนี้จะเน้นส่งเสริมโรงงาน SMEs ที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตจากผู้ลงทุนต่างประเทศ เช่นเดียวกับกรณีของยางแปรรูปขั้นต้น การวิจัยและพัฒนา การมีห้องทดลองปฏิบัติการล้วนมีความสำคัญ แต่มีจุดเน้นที่แตกต่างกัน คือ เน้นในผลิตภัณฑ์ยางที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม เช่น การปรับปรุงคุณภาพถุงมือยางและถุงยางอนามัยให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามความต้องการของตลาด

การตรวจสอบมาตรฐานและการออกใบรับรองก็เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของแผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์ การปรับปรุงและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์นี้ ในปัจจุบันแม้ประเทศไทยจะมีการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยางเป็นที่ยอมรับในระดับสากล แต่ SMEs จำนวนมากโดยเฉพาะ SMEs ที่ตั้งอยู่ในเขตภูมิภาค ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการการตรวจสอบมาตรฐานของทางราชการ ดังนั้นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งของแผนปฏิบัติการนี้ คือ การขยายขอบเขตของบริการตรวจสอบและการออกใบรับรองให้มีความเพียงพอกับความต้องการ เช่น การขยายบริการการตรวจสอบและรับรองคุณภาพมาตรฐานทางด้านยางแปรรูปขั้นต้นสู่จังหวัดที่มีการผลิตยางแปรรูปขั้นต้นมาก และเพิ่มอัตราค่าล้างการให้บริการการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานและออกใบรับรองในส่วนกลางและขยายไปสู่ส่วนภูมิภาค

หน่วยงานที่ควรมีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการนี้สู่การปฏิบัติ คือ สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ร่วมกับสมาคมในภาคเอกชน โดยสถาบันวิจัยยางอาจเป็นผู้ประสานงานหลักในแผนการปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานวัตถุดิบ และสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเป็นผู้ประสานงานหลักในแผนปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์

สำหรับกรอบเวลาในการดำเนินการนั้น แผนปฏิบัติการนี้สามารถดำเนินการได้โดยทันที แต่กิจกรรมต่างๆ อาจทยอยสู่การปฏิบัติการตามพื้นที่ โดยเริ่มในจังหวัดที่มีผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ยางอยู่เป็นจำนวนมากก่อน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างบุคลากร

ทางด้าน การสร้างบุคลากรในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางนั้นก็เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญ บุคลากรหมายถึงผู้มีความรู้ความชำนาญการในเทคโนโลยียาง ทั้งความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงเทคโนโลยีและวิธีการผลิต ตลอดจนมียุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความรู้ความสามารถทางด้านการบริหารจัดการและการหาข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานในกิจการข้างต้น

แผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างบุคลากร

บุคลากรในอุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยางครอบคลุมถึงผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ ทั้งการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงเทคโนโลยีและวิธีการผลิต การตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงบุคลากรทางด้านการจัดการและการตลาด ซึ่งในปัจจุบันบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ ในอุตสาหกรรมนี้ยังขาดแคลนอยู่มาก แผนปฏิบัติการในด้านการสร้างบุคลากรนี้อาจแยกออกเป็นหลายแผนคือ

ก. แผนการฝึกอบรมผู้ประกอบการ

ข. แผนสร้างบุคลากรทางด้านการผลิต

ค. แผนสร้างบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์

การฝึกอบรมผู้ประกอบการจะเน้นในเรื่องการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการจัดการ วิธีการค้นหาข้อมูลการตลาด วิธีการเข้าถึงแหล่งบริการที่มีส่วนช่วยต่อธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่เป็น SMEs

การสร้างบุคลากรทางด้านการผลิต มุ่งสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปรับปรุงการผลิตในขั้นตอนต่างๆ เริ่มจากการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบและการควบคุมกระบวนการผลิต การสร้างบุคลากรที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านเคมียาง และเทคโนโลยียางหรือวิศวกรรมการผลิต ตลอดจนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์

การสร้างบุคลากรทางด้านวิจัยและพัฒนานั้น เน้นในเรื่องการค้นคว้าวิธีการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางใหม่ๆ ตลอดจนการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ยางที่มีการผลิตอยู่แล้วให้มีคุณภาพสูงขึ้น เช่นการลดปัญหาการแพ้สารโปรตีนในผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากน้ำยางธรรมชาติ การปรับปรุงทางด้านความปลอดภัยและลดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในการผลิตและการใช้ผลิตภัณฑ์ยาง

หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างบุคลากรนี้ มีหลายหน่วยงาน ทางด้านการสร้างบุคลากรการผลิตและเทคโนโลยียาง ก็มีสถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร ศุนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หน่วยงานในกระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเทคนิค โดยเฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขตภูมิภาคที่มีการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอยู่มาก ทางด้านการพัฒนาผู้ประกอบการ หน่วยงานหลัก คือ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ในด้านกรอบเวลานั้น เช่นเดียวกับในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพมาตรฐาน แผนปฏิบัติการที่สามารถนำสู่การปฏิบัติได้โดยทันที

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา

ยุทธศาสตร์ทางด้านการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างขีดความสามารถทางด้านเทคโนโลยี SMEs มีข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะทางด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ

มาก การปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางก็เป็นกลยุทธ์ประการหนึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์นี้

แผนปฏิบัติการของยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา

การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนามีส่วนเกี่ยวเนื่องกับการสร้างบุคลากร แต่มีมาตรการที่นอกเหนือจากการสร้างบุคลากร คือ การสร้างห้องปฏิบัติการหรือห้องแล็บ การให้ทุนสนับสนุน การวิจัยและพัฒนาที่นอกจากการวิจัยเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตในผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตอยู่แล้วและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ แล้ว ยังรวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่จะใช้ในการผลิตในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางด้วย เนื่องจาก SMEs มีการใช้เครื่องจักรที่ผลิตในประเทศเป็นจำนวนมาก การปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในด้านต่างๆ จึงสามารถเอื้อประโยชน์ต่อ SMEs ในผลิตภัณฑ์ยางได้มาก

ในการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาที่ สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องของควรมีความร่วมมือกับผู้ประกอบการภาคเอกชนมากขึ้น สถาบันวิจัยยาง ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนเทคโนโลยีการยางล้วนควรมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้

ทางด้านกรอบเวลาดำเนินการ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการกำหนดแผนงานและงบประมาณ โดยมีการระบุสิ่งที่จะทำ อุปกรณ์ที่ต้องใช้อย่างชัดเจน แล้วจึงกำหนดกรอบเวลาในกิจกรรมแต่ละด้าน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการส่งออก

ปัจจุบันการส่งออกในผลิตภัณฑ์ยางมีการขยายตัวในระดับที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงข้อได้เปรียบทางด้านวัตถุดิบ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางของประเทศไทยน่าจะมีศักยภาพขยายตัวได้ในอัตราสูงขึ้น หากมีการรวบรวมและเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลปริมาณและลักษณะความต้องการผลิตภัณฑ์ยางในตลาดต่างๆ อย่างเป็นระบบ การส่งออกในผลิตภัณฑ์ยาง อาจมีอัตราการขยายตัวที่สูงขึ้น โดยผู้ผลิตในประเทศอาจขยายการผลิตและส่งออกในผลิตภัณฑ์ยางที่มีการผลิตอยู่แล้ว หรือมีการผลิตและส่งออกในผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่เป็นที่ต้องการของโลก แต่ในปัจจุบันประเทศไทยยังมีการส่งออกน้อย

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการบริการของหน่วยงานภาครัฐ หากมีแผนปฏิบัติการที่ดีก็สามารถทำได้ เห็นผลได้ในระยะสั้น ส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาและยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรนั้น อาจต้องใช้เวลาบ้างกว่าจะเห็นผลชัดเจน แต่ก็ควรมีมาตรการส่งเสริมได้โดยทันที การมีสถาบันอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางที่ครบวงจร จะมีส่วนช่วยให้นำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้ รายละเอียดเพิ่มเติมในแผนปฏิบัติการเพื่อให้ยุทธศาสตร์ต่างๆ บรรลุผลในทางปฏิบัติจะได้กล่าวถึงในส่วนของแผนปฏิบัติการต่อไป

แผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออก

แผนปฏิบัติการนี้ส่วนหนึ่งเกี่ยวเนื่องกับแผนทางด้านอื่น คือ การปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ใช้ยางธรรมชาติ

เป็นวัตถุดิบ แต่แผนปฏิบัติการทางด้านส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออกนี้มุ่งเน้นในด้านส่งเสริมให้มีการส่งออกมากขึ้น โดยการขยายขอบเขตของตลาดส่งออก โดยการส่งเสริมให้ผู้ผลิตโดยเฉพาะผู้ผลิตที่เป็น SMEs สามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูลทางด้านการตลาดได้ดีขึ้น มีการขยายตลาดผลิตภัณฑ์ออกไปสู่ตลาดใหม่ๆ ที่ยังไม่มีผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์จากไทยหรือมีการนำเข้าแต่ยังมีปริมาณน้อย หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมมือกับสมาคมภาคเอกชนในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางจัดทำข้อมูลรายการค้าผลิตภัณฑ์ยางในตลาดโลก โดยมีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ยางที่มีการผลิตและการซื้อขายในตลาดโลก และสำรวจดูว่ามีผลิตภัณฑ์อะไรที่ผู้ผลิตในประเทศไทยสามารถทำการผลิตและส่งออกได้ นอกจากนี้กิจกรรมทางด้านส่งเสริมการส่งออกต่างๆ เช่น การส่งเสริมให้ SMEs ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางไปร่วมงานการแสดงสินค้านานาชาติ การโฆษณาสินค้าผลิตภัณฑ์ยางผ่านสื่อต่างๆ ล้วนมีส่วนช่วยต่อการส่งเสริมการส่งออกของผลิตภัณฑ์ยาง

หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการนี้ที่สำคัญ คือ กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ และสมาคมในภาคเอกชน ส่วนหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ก็ควรมีส่วนสนับสนุนในการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการนี้

สำหรับกรอบเวลาการดำเนินการ การจัดทำฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ยางและมาตรการส่งเสริมการส่งออกต่างๆ ควรทำได้โดยทันที โดยหน่วยงานของกระทรวงพาณิชย์อาจเป็นแกนนำในการนำแผนปฏิบัติการนี้สู่การปฏิบัติด้วยความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน

8. นโยบายและมาตรการภาครัฐที่สำคัญ²

8.1 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการโครงการพัฒนาฝายยาง เพื่อจัดหาน้ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดปริมาณตะกอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บกัก และขณะเดียวกันสามารถระบายน้ำได้โดยสะดวกเพื่อบรรเทาอุทกภัย อีกทั้งเป็นการสนับสนุนและผลักดันให้มีการนำยางธรรมชาติมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและวัตถุดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศให้แก่เกษตรกร ทั้งยังช่วยลดการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศได้อีกด้วย นอกจากนี้แนวคิดในการพัฒนาโครงการฝายยางเพื่อให้เป็นแหล่งกักเก็บน้ำสำรองในระบบเครือข่ายน้ำ (Water Grid System) โดยใช้ระบบแม่น้ำ ห้วย คลอง ในการลำเลียงน้ำสู่ระบบต่อไป เช่นกรณีตามแนวคิดการผันน้ำจากเขื่อนน้ำจิ่งจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนธิปไตยประชาชนลาวมายังฝั่งไทย ที่อ่าง ห้วย หลวง จากนั้นทำการสูบน้ำเข้าสู่บึงหนองหารกุมวาปีและส่งเข้าสู่ระบบลำน้ำของเขื่อนลำปาว เพื่อเติมน้ำให้กับระบบเก็บกักด้านท้ายเขื่อนที่เป็นฝายขนาดต่างๆ ในหลายหน่วยงาน อาทิเช่น ฝายร้อยเอ็ด ฝายยโสธร ฝายธาตุน้อย ฯลฯ เป็นต้น โครงการพัฒนาฝายยางก็จะเป็นลักษณะเช่นเดียวกัน ฝายยางสามารถ

² ที่มา : โครงการศึกษาศักยภาพการผลิตผลิตภัณฑ์ยางในประเทศ สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร/ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2551

จำแนกการนำไปใช้งานตามวัตถุประสงค์ได้หลายลักษณะเช่น สร้างเพื่อทดแทนฝายคอนกรีตหรือประตูระบายน้ำ สร้างเพื่อเพิ่มความสูงของอาคารเดิม ป้องกันน้ำเค็ม เป็นต้น

ทั้งนี้เนื่องปัจจุบันได้มีการผลิตแผ่นยางให้มีคุณภาพเหนียวด้วยการเสริมวัสดุรับแรงและทำให้มีความแข็งแรงทนทานเป็นพิเศษ จนสามารถนำมาใช้สร้างเป็นตัวฝายทำหน้าที่เก็บกักน้ำแทนฝายคอนกรีตได้อีกประเภทหนึ่ง จึงนิยมเรียกว่า ฝายยาง หรือบางแห่งอาจเรียกว่า ‘เขื่อนยาง’ และใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศผู้ประดิษฐ์ เช่น ญี่ปุ่น จีน หรือแม้กระทั่งประเทศไทย

8.2 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ยางธรรมชาติในประเทศเพิ่มขึ้นผลิตภัณฑ์ที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สนับสนุนได้ เช่น กรมชลประทาน ทำฝายยาง ยางรองคอสสะพาน Water stop ฝายยาง แผ่นยางคลุมดินและแผ่นยางปูบ่อน้ำ ในส่วนของการส่งเสริมการใช้ยางธรรมชาติของกรมชลประทานเริ่มจากมติคณะรัฐมนตรี “เรื่อง การส่งเสริมศักยภาพการใช้ยางพาราภายในประเทศ ปี 2548

8.3 กระทรวงคมนาคม

กระทรวงคมนาคมนับว่าเป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนการจัดซื้อภาครัฐและการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา ทั้งเรื่องการใช้ยางธรรมชาติ ผสมยางมะตอยลาดถนน การใช้ยางธรรมชาติเป็นหมอนรองรางรถไฟ การใช้ยางยางกันกระแทกท่าเรือ (docking fender) และยางรองคอสสะพาน (bridge bearing) โดยโครงการที่ได้มีการทำการศึกษาและนับว่ามีศักยภาพในการสนับสนุนการใช้ยางธรรมชาติก็คือ โครงการใช้ยางธรรมชาติผสมยางมะตอยลาดถนน

โครงการใช้ยางธรรมชาติผสมยางมะตอยลาดถนนจึงนับเป็นโครงการนำร่องในแผนงานของหน่วยงานรัฐตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ทั้งนี้เพราะปีหนึ่งของรัฐบาลมีงบประมาณ สร้างถนน ถ้าหน่วยงานของรัฐใช้ยางธรรมชาติผสมยางมะตอยลาดถนนร้อยละ 5-10 ของแผนงานในแต่ละปี ก็จะมีปริมาณการใช้ยางธรรมชาติในประเทศมากขึ้น กล่าวคือ การลาดยางมะตอยบนถนนขนาด 2 เลน ระยะทาง 1 กิโลเมตร ใช้ยางมะตอยปริมาณ 4,000 เมตร ถ้าผสมยางผสมยางธรรมชาติปริมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ จะใช้ยางธรรมชาติประมาณ 200 กิโลกรัม แม้ว่าจะทำให้ค่าใช้จ่ายในการลาดถนนเพิ่มขึ้น 20 เปอร์เซ็นต์ แต่อายุการใช้งานจะนานขึ้นอีกเท่าตัว เช่น ของ รพช. ระยะทาง 16,055 กิโลเมตร จะใช้ยางเพิ่มขึ้น 3,211 ตัน อย่างไรก็ตามกรมทางหลวงก็ยังไม่กำหนดข้อกำหนดทางเทคนิคที่รับรองมาตรฐาน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการที่ถนนมีความคงทนมากทำให้โครงการซ่อมแซมมีน้อย และอาจมีแรงผลักดันจากผู้ผลิตยางมะตอยที่ไม่ต้องการให้มีการใช้ยางธรรมชาติ (น้ำยางข้น) มาผสมเพราะจะทำให้ตัวเองสูญเสียรายได้ไป

นอกเหนือจากโครงการใช้ยางธรรมชาติผสมยางมะตอยลาดถนนแล้วในต่างประเทศยางธรรมชาติจำนวนมากยังถูกนำไปใช้ในการผลิตยางกันกระแทกท่าเรือ (docking fender) และยางรองคอสสะพาน (bridge bearing) สาเหตุที่นำยางธรรมชาติไปใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์เหล่านี้ก็เนื่องจากยางธรรมชาติ นอกจากจะมีราคาถูกแล้ว ยังมีสมบัติเชิงกลสูงและมีความคืบตัวภายใต้แรงกระทำอีกด้วย ในทำนองเดียวกัน ยางธรรมชาติยังถูกนำไปใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ยางที่ช่วยลดแรงสั่นสะเทือน (anti-vibration

dampers) ต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์เหล่านี้ต้องการสมบัติเชิงกลที่ดีและมีความร้อนสะสมต่ำ ในระหว่างการใช้งาน อย่างไรก็ตามก็ตามจัดซื้ออย่างกันกระแทกเรือและยางรองคอสระพานของหน่วยงานภาครัฐ ยังคงผูกติดกับผู้ผลิตต่างประเทศรายใหญ่ เช่น บริษัทบริดจ์สโตน ซึ่งมีการใช้สัดส่วนของยางสังเคราะห์สูง ซึ่งอาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องทางเทคนิคหรืออาจเกิดจากขาดแรงผลักดันทางด้านการเมืองในการผลักดันให้นโยบายการสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์ยางธรรมชาติประสบความสำเร็จ

8.4 กระทรวงกลาใหม่

เพื่อลดค่าใช้จ่ายและการนำเข้าจากต่างประเทศ และใช้ยางธรรมชาติที่ผลิตได้ในประเทศมาเป็นวัตถุดิบสำคัญ ทางกระทรวงกลาใหม่ได้ดำเนินการโครงการสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ยางพารา รูปแบบต่างๆ ตัวอย่างเช่น บังเกอร์ยาง ยางล้อรถยนต์กันระเบิด หุ่นซ้อมยิงยาง และกระสุนยาง รายละเอียดดังต่อไปนี้

บังเกอร์ยาง ใช้ป้องกันอันตรายจากแรงอัดที่เกิดจากอาวุธปืนหรือระเบิด ซึ่งยางธรรมชาติอาจใช้ในการผลิตบังเกอร์ได้เนื่องจากยางธรรมชาติสามารถรับแรงกระแทกได้ดี โดยสูตรยางที่ใช้จะต้องได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเหนียวและแข็งแรงมาก

ยางล้อรถยนต์กันระเบิดเป็นล้อรถยนต์ที่มีการฉีดน้ำยางเข้าไปในล้อรถยนต์และนำไปอบให้แห้งเพื่อให้ น้ำยางดังกล่าวเคลือบเกาะติดอยู่ภายในล้อยางช่วยป้องกันความเสียหายที่เกิดกับล้อรถยนต์อันเนื่องมาจาก สิ่งมีคมเช่น ตะปูหรือใบ ที่จะทำให้ยางรถยนต์เกิดการรั่วหรือระเบิด ซึ่งจะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ขับขี่

กระสุนยาง : ซึ่งแต่เดิมทางกองทัพมีความคิดว่าจะผลิตกระสุนจากเม็ดพลาสติก แต่เนื่องจากในประเทศไทยเรามียางธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกร การผลิตกระสุนจากยาง น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีกว่า จึงได้เป็นที่มาของกระสุนยาง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มมูลค่าของน้ำยาง อันเป็นการช่วยเหลือ เกษตรกร ผู้ปลูกยาง แล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับ ชุมชนหลายแห่ง ทั้งการผลิตกระสุนยาง การหล่อโลหะ การตัดเย็บ ยกตัวอย่างเช่น กระสุนยางซึ่งจะผลิต โดยชาวสวนยาง เป็นการนำวัตถุดิบมาแปรรูปก่อให้เกิดเป็นมูลค่าเพิ่ม เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรอีกทาง หนึ่ง ซึ่งทั้งหมดนี้มีจุดเริ่มต้นเพียงแนวคิด ที่จะหาวิธีนำยางธรรมชาติมาผลิตเป็นอาวุธซ้อมรบของ กองทัพ และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่ง

สำหรับงานวิจัยเรื่องกระสุนยางชิ้นนี้ เป็นการทำงานร่วมกัน 3 ฝ่ายระหว่างหน่วยงานให้ทุน คือ สำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานวิจัยและพัฒนากลาใหม่ และภาคเอกชนบริษัท พรธิพิพาร์ท ผลที่ได้คือ สามารถผลิตกระสุนออกมาสำหรับซ้อมรบ หลายหลากวิธี ตั้งแต่ปืนเล็ก ปืนยาว ไปจนถึงกระสุน ในปตอ.ช่วยลดต้นทุน โดยไม่ลดประสิทธิภาพของการซ้อมรบ จนเป็นที่ยอมรับของกองทัพและเริ่มมีการ สั่งซื้อแล้ว นอกจากวงจการทหารแล้ว ทีมวิจัยและพัฒนาประยุกต์กระสุนยางมาเป็นอาวุธประจำกายชนิด อื่น เช่น ปืนบรรจุกระสุนยางทั้งปืนสั้นไปจนถึงปืนเอ็ม 16 กระบอกกระสุนยาง และปืนยิงแหที่กำลังได้รับความนิยมนในหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์ และในต่างประเทศ เพื่อใช้ในการ รักษาความสงบภายในประเทศ เพราะกระสุนยางจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับผู้ถูกยิงให้ถึงแก่ชีวิต

เหมือนกระสุนจริง จึงเหมาะอย่างยิ่งกับงานปราบ คนเมายาบ้าที่จับคนเป็นตัวประกัน การรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ผู้ประท้วง เป็นต้น

ในกรณีของกระทรวงกลาโหม ที่มีการใช้ยางธรรมชาติมาใช้ทำหุ่นยางเพื่อใช้ทดสอบการยิงกระสุนยางเพื่อใช้ยิงซ้อม บังเกอร์ยาง และการสนับสนุนการใช้การผลิตรองเท้าทหารที่ใช้วัตถุดิบจากยางธรรมชาติ นั้นแสดงให้เห็นถึงความพยายามของหน่วยงานที่จะใช้ยางธรรมชาติ แต่การที่ขนาดของความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์จากยางธรรมชาติมีขนาดใหญ่เกินไป การกำหนดให้ต้องใช้ส่วนผสมจากยางธรรมชาติ อาจเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อผู้ผลิตไม่กี่รายก็ได้ อย่างไรก็ตามกรณีศึกษาของกระทรวงกลาโหมนี้เป็นตัวอย่างที่ดีของการพัฒนาอุตสาหกรรมยางธรรมชาติด้วยการจัดซื้อภาครัฐ ที่สามารถเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เป็นคนสนับสนุนด้านความต้องการ (การจัดซื้อ) หน่วยงานวิชาการ (โดย หน่วยงานวิจัยกระทรวงกลาโหม) ที่ได้มีการสนับสนุนทางด้านเทคนิคการผลิต และผู้ประกอบการที่กล้าเข้ามาร่วมวิจัยและผลิตด้วย

8.5 กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุขนับเป็นหน่วยงานรัฐบาลอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีการจัดซื้อผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ทำจากยางธรรมชาติ เช่น ถุงมือตรวจโรค ถุงมือทนเข็มทนมืด แผ่นยางครอบฟันที่ใช้ในด้านทันตกรรม ผ้าอ้อมยางในผู้สูงอายุ ท่อสายยางทางการแพทย์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีความต้องการจากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย รวมทั้งอุตสาหกรรมอาหาร ที่กระทรวงสาธารณสุขดูแลอยู่ด้วย

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นผู้ผลิตจากน้ำยางรายสำคัญในตลาดโลกและดึงดูดผู้ผลิตข้ามชาติจากสหรัฐอเมริกาและยุโรปเข้ามาตั้งโรงงานและมี การส่งออกผลิตภัณฑ์ยางจากน้ำยางชั้น เช่น ถุงมือยางจากประเทศไทย แต่การผลิตและการส่งออกยางอนามัย และ ถุงมือยางส่วนใหญ่ เช่น ถุงมือตรวจโรค ถุงมือผ่าตัด โดยมากจะเป็นการส่งออกด้วยบริษัทต่างชาติในไทย บริษัทผู้ผลิตในไทยยังมีบทบาทที่น้อยมากในการผลิตและส่งออกเนื่องจากข้อจำกัดด้านการตลาดและ เทคโนโลยี เพราะใช้เครื่องจักรที่เก่าและมีประสิทธิภาพการผลิตต่ำ อีกทั้งบริษัทผู้ผลิตยังขาดการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาด้วยตนเอง เนื่องจากค่าใช้จ่ายสูง และมีข้อจำกัดในการเข้าถึงความรู้ทางวิชาการที่จะนำไปใช้ปรับปรุงการผลิต โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการแพ้โปรตีนในผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากน้ำยางธรรมชาติ เช่น ถุงมือการแพทย์ ทำให้ประเทศไทยต้องนำเข้าถุงมือยางจากต่างประเทศ โดยนำเข้าจากประเทศ มาเลเซีย จีน และ ออสเตรเลีย

ที่ผ่านมากระทรวงสาธารณสุขได้มีการสนับสนุนการใช้ยางธรรมชาติภายในประเทศโดยได้กำหนดคุณสมบัติมาตรฐานของการจัดซื้อที่เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ที่ใช้ยางธรรมชาติและต่อผู้ผลิตที่อยู่ในประเทศไทย ตัวอย่างเช่น (๑) ถุงมือตรวจโรคชนิด Non – Sterile ขนาดเบอร์ L ซึ่งเป็นถุงมือสำหรับสวมขณะปฏิบัติงานด้านการแพทย์ ได้กำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญคือ ต้องทำจากน้ำยางธรรมชาติ (Latex) หรือน้ำยางสังเคราะห์ หรือสารละลายยาผสมเสร็จและเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานมอก. 1056 – 2544 และผลิตในประเทศไทย หรือ (๒) ถุงมือสำหรับการศัลยกรรม ชนิด Sterile ขนาดเบอร์ 7.5 เป็นถุงมือยางสำหรับการศัลยกรรม ชนิดปราศจากเชื้อ ทำจากน้ำยางธรรมชาติ โดยรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะคือ

เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดถุงมืออย่างสำหรับการศัลยกรรม คมพ.3-2537 ของกระทรวงสาธารณสุขโดยได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและมีการผลิตเป็นไปตามมาตรฐาน มอก. 538-2544 และผลิตในประเทศไทย

อย่างไรก็ตามหลายกรณีที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจำเป็นต้องจัดซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากนํ้ายางชั้นจากต่างประเทศโดยเฉพาะมาเลเซีย เช่น กรณีถุงมือยางทางการแพทย์ และกรณีถุงยางอนามัย เนื่องจากผู้ผลิตไทยไม่สามารถผลิตสินค้าได้จากข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยีการผลิตแม้ว่าจะกำหนดคุณสมบัติรายละเอียดการซื้อที่เอื้อต่อผู้ผลิตในประเทศไทยและใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ยางของไทยแล้วก็ตาม

กรณีการจัดซื้อของกระทรวงสาธารณสุขแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดคุณสมบัติสินค้าที่จัดซื้อที่เอื้อต่อผู้ผลิตไทยแล้วก็ตาม แต่อุปสรรคทางด้านเทคโนโลยีการผลิต เช่น ปัญหาเรื่องการแพ้โปรตีนในผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากนํ้ายางธรรมชาติ ก็เป็นอุปสรรคของการดำเนินนโยบายการจัดซื้อเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมยาง ข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยีการผลิตนับเป็นปัญหาที่อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากนํ้ายางของประเทศจะต้องให้ความสนใจและหาทางแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง ไม่เช่นนั้นอาจจะต้องสูญเสียตลาดให้กับยางสังเคราะห์ เทคโนโลยีในการแก้ไขพอมจะมีอยู่แล้วในปัจจุบัน แต่ผู้ประกอบการไทยจะต้องเร่งหาวิธีแก้ปัญหาก็ได้ดีที่สุดที่สุดในเชิงธุรกิจ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อการส่งออกถุงมือยางของไทย รวมทั้งหามาตรการตอบโต้ผู้ซื้อที่ใช้จุดอ่อนของยางธรรมชาติเป็นเครื่องกีดกันทางการค้า รัฐควรต้องเป็นผู้ช่วยเหลือผู้ประกอบการในเรื่องนี้ เช่นเดียวกับที่รัฐบาลมาเลเซียให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการถุงมือยางในประเทศมาเลเซียในการรักษาตลาด โดยให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการ การเจรจาต่อรองกับผู้ซื้อ

ถึงแม้ว่าการจัดซื้อภาครัฐจะมีศักยภาพอย่างมากในการสนับสนุนการใช้ยางธรรมชาติและการพัฒนาอุตสาหกรรมยางปลายน้ำ แต่จากบทเรียนที่ได้จากกรณีศึกษาทำให้เราทราบถึงปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในการสนับสนุนการจัดซื้อภาครัฐต่ออุตสาหกรรมยาง โดยมีข้อสังเกตบางประการดังนี้ ประการที่หนึ่ง หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่มีการระบุเรื่องของการใช้ยางธรรมชาติ การผลิตให้ได้มาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) และการผลิตในประเทศ อยู่ในข้อกำหนดคุณสมบัติของสินค้าที่จัดซื้อจัดจ้างดังนั้น ปัญหาเรื่องข้อกำหนดไม่น่าจะเป็นเรื่องสำคัญ แต่เราพบว่าอุปสรรคในเรื่องของกระบวนการจัดซื้อที่มีแรงเสียดทานจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการผ่านข้อกำหนดขั้นตอน ในการจัดซื้อ ทั้งนี้เป็นเพราะการขาดความรู้ของเจ้าหน้าที่ การขาดการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยางจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ ผลประโยชน์ทับซ้อนและการขาดการผลักดันนโยบายอย่างจริงจังจากภาคการเมือง ประการที่สอง อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาอุตสาหกรรมยางด้วยการจัดซื้อภาครัฐก็คือเรื่องข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยีการผลิตของผู้ผลิตในประเทศไทย ในหลายกรณีสินค้าไม่มีการผลิตในประเทศ หรือแม้มีการผลิตแต่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสม เช่น ด้านคุณสมบัติ ราคา และคุณภาพ หรือยังไม่มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยางนั้นๆในประเทศซึ่งตรงภาคเอกชนจะต้องลงทุนวิจัยและพัฒนา โดยภาครัฐอาจจะเข้ามาช่วยเรื่องการวิจัยและพัฒนา การสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ซึ่งเรื่องข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยีการผลิตนี้ก็เกี่ยวเนื่องกับ

ข้อสังเกต ประการที่สาม คือ ความชัดเจนและแน่นอนของการผลักดันนโยบายจากภาคการเมืองเป็นเรื่องที่สำคัญของการความสำเร็จในโครงการจัดซื้อภาครัฐ การให้ความเชื่อมั่น (commitment) กับผู้ประกอบการที่จะลงทุนผลิตทั้งในเรื่องปริมาณการผลิตและระยะเวลาเป็นเงื่อนไขสำคัญในการตัดสินใจลงทุน ทั้งการวิจัยและพัฒนาและดำเนินการผลิตของภาคเอกชน ดังนั้นหน่วยงานผู้จัดซื้อจัดจ้างควรจะมีการกำหนดปริมาณซื้อที่ไม่น้อยเกินไปจนไม่คุ้มกับการลงทุน และควรมีความสม่ำเสมอของการซื้อด้วย

9. แนวโน้มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง

แนวโน้มของอุตสาหกรรมยาง และผลิตภัณฑ์ยางใน ปี 2552 คาดว่าจะชะลอตัวลง ราคายางพารามีแนวโน้มปรับตัวลดลงรุนแรง ในขณะที่ความต้องการยางและผลิตภัณฑ์ยางจะชะลอตัวลง อันเป็นผลกระทบมาจากวิกฤตเศรษฐกิจการเงินของสหรัฐอเมริกาที่ลุกลามเป็นวิกฤตเศรษฐกิจโลก อุตสาหกรรมยานยนต์และยางล้อ ตลอดจนอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆต่างได้รับผลกระทบ เนื่องจากการใช้จ่ายของผู้บริโภคชะลอลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางของไทย นอกจากนี้ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีแนวโน้มปรับตัวลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ราคายางสังเคราะห์ถูกลง เมื่อยางสังเคราะห์ถูกลง ผู้บริโภคจะหันไปใช้ยางสังเคราะห์แทนยางพารามากขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้การส่งออกยางพาราลดลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ภาครัฐและภาคเอกชนควรประสานร่วมมือกันเพื่อการหามาตรการแก้ไข ปัญหาอย่างเร่งด่วน โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพการผลิต การส่งเสริมการรวมกลุ่มคัลส์เตอร์ยาง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้อุตสาหกรรมยาง การส่งเสริมการเพิ่มปริมาณการใช้ยางพาราภายในประเทศ เพื่อเพิ่มมูลค่ายางพาราโดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยางให้มีความหลากหลายมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริม การขยายตลาดส่งออกเดิมและตลาดแห่งใหม่ที่มีศักยภาพ

10. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางครบวงจร โดยการจัดตั้งองค์กรที่สามารถดูแลอุตสาหกรรมยางทั้งระบบ เพราะในช่วงเวลาที่ผ่านมา การพัฒนาในอุตสาหกรรมนี้มักเน้นในเรื่องการปลูกยางและการแปรรูปสินค้าโดยละเลยการพัฒนาอุตสาหกรรมขั้นปลายน้ำ

2) ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ห้องปฏิบัติการทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การสร้างบุคลากร การปรับปรุงและตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบและออกแบบผลิตภัณฑ์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ

3) ภาครัฐควรเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ประกอบการ เช่น นิยามกฎระเบียบมาตรฐานทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาการเงิน ข้อจำกัดในสิ่งสาธารณูปโภค ปัญหาเหล่านี้ รัฐบาลต้องพยายามหาทางแก้ไข การมีสถาบันการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางที่ครบวงจรอาจช่วยทำให้มีการแก้ปัญหามีระบบมากขึ้น

11. ตัวอย่างโครงการในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง

ชื่อโครงการ การศึกษาเพื่อเตรียมการจัดตั้งสถาบันผลิตภัณฑ์ยาง

หลักการและเหตุผล

ในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม ปัจจัยการผลิตประกอบด้วยสัดส่วนที่สำคัญที่สุดในต้นทุนการผลิต ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกยางธรรมชาติหรือยางแปรรูปขึ้นต้นรายใหญ่ที่สุดของโลก จึงมีข้อได้เปรียบทางด้านวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ยางที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม ในช่วงเวลาที่ผ่านมา แม้การผลิตและการส่งออกของผลิตภัณฑ์ยางที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรมมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่จนถึงปัจจุบันสัดส่วนการใช้ยางธรรมชาติในการผลิตเป็นสินค้าอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องอื่นๆ ในประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ หลายฝ่ายมีความเห็นพ้องตรงกันว่าในฐานะเป็นประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติรายใหญ่ที่สุดของโลก ประเทศไทยน่าจะมีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การเพิ่มการใช้ยางธรรมชาติในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมอาจทำได้สองวิธี คือ เพิ่มการผลิตและการส่งออกในสินค้าที่มีการผลิตและส่งออกอยู่แล้ว และพัฒนาสินค้าใหม่ๆ ที่ใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบ ในทั้งสองวิธีนี้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การปรับปรุงคุณภาพสินค้า การวิจัยและพัฒนาล้วนมีความสำคัญ แม้ในปัจจุบันจะมีสถาบันที่มีภาระหน้าที่ในการส่งเสริมการผลิตและการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราในประเทศ เช่น สถาบันวิจัยยาง ในกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร แต่กิจกรรมส่วนใหญ่ของสถาบันวิจัยยางยังเน้นในเรื่องเกี่ยวกับการปลูกยางและยางแปรรูปเบื้องต้น หากมีการจัดตั้งสถาบันผลิตภัณฑ์ยางขึ้น น่าจะมีผลทำให้การผลิตและการส่งออกในผลิตภัณฑ์ยางที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรมในประเทศไทยมีการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

ปัจจุบันในประเทศไทยมีสถาบันอุตสาหกรรมอยู่หลายสถาบัน เช่น สถาบันสิ่งทอ สถาบันเหล็กและเหล็กกล้า เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง ทั้งทางด้านการผลิต การส่งออก และการเชื่อมโยงกับภาคการเกษตร อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ ที่มีการจัดตั้งสถาบันขึ้นเป็นการเฉพาะ การจัดตั้งสถาบันซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางขึ้น จึงเป็นสิ่งที่พึงกระทำ

อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งสถาบันเฉพาะอุตสาหกรรมจำเป็นต้องมีการศึกษาอย่างละเอียดรอบคอบ โดยมีการศึกษาความเป็นไปได้ งบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ของสถาบัน วิธีการดำเนินการ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดทำโครงการศึกษาเพื่อเตรียมการจัดตั้งสถาบันผลิตภัณฑ์ยางขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการจัดตั้งสถาบันการผลิตผลิตภัณฑ์ยางขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางอย่างครบวงจร
2. เพื่อเสนอแนะภารกิจและหน้าที่ และรูปแบบองค์กร ของสถาบันผลิตภัณฑ์ยางที่จะจัดตั้งขึ้น
3. เพื่อเสนอแนะกิจกรรมการดำเนินการทางด้านต่างๆ ของสถาบันผลิตภัณฑ์ยางที่จะจัดตั้งขึ้น

ขอบเขตการดำเนินการ

1. เสนอบทบาทและหน้าที่ กิจกรรมการดำเนินงาน รูปแบบและการจัดองค์การของสถาบันผลิตภัณฑฺ์ยาง
2. ศึกษาความพร้อมและความเป็นไปได้ในด้านต่างๆ รวมทั้งสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ และแหล่งที่มาของงบประมาณ

วิธีการดำเนินการ

ศึกษาความเป็นไปได้ และขั้นตอนการจัดตั้งสถาบันผลิตภัณฑฺ์ยางในแง่มุมต่างๆ ในการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งสถาบันผลิตภัณฑฺ์ยาง จะต้องมีการชี้แจงถึงหลักการและเหตุผลของการจัดตั้งสถาบัน ทางด้านภารกิจของสถาบันที่จะเสนอแนะ ควรครอบคลุมกิจกรรมทางด้านต่างๆ อาทิ การวิจัยและพัฒนา การยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑฺ์ การทดสอบมาตรฐานและออกใบรับรอง การสร้างบุคลากร การฝึกอบรมและสัมมนา การให้คำปรึกษาทางเทคนิค การรวบรวมและเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล การประสานงานและสะท้อนปัญหาของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยาง โดยมีรายละเอียดและขอบเขตการดำเนินงานในแต่ละด้าน และมีการเสนอแนะในขั้นตอนการดำเนินการเพื่อจัดตั้งสถาบันผลิตภัณฑฺ์ยางขึ้นเพื่อเป็นองค์การอิสระหรือองค์กรในรูปแบบอื่นที่จะดำรงอยู่ได้ในระยะยาว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

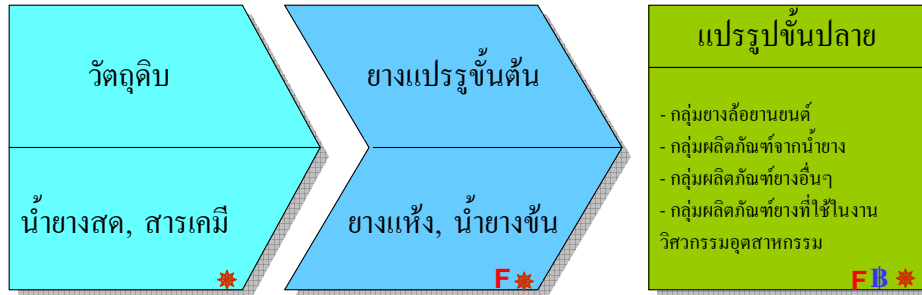
1. มีรายงานการศึกษาที่จะระบุถึงความพร้อมของการจัดตั้งสถาบันผลิตภัณฑฺ์ยางที่มีการครอบคลุมในแง่มุมต่างๆ ที่สำคัญ
2. ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับทราบความเป็นไปได้ของการจัดตั้งสถาบันผลิตภัณฑฺ์ยาง

กรอบเวลาในการดำเนินการ : 1 ปี

งบประมาณ : 5 ล้านบาท

ภาคผนวก

ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมยาง

หมายเหตุ : * = SMEs โดยใช้เกณฑ์การจ้างงาน จำนวนโรงงาน และเงินทุนจดทะเบียน
 Ⓔ = ค่าเงิน F = พลังงาน

บรรณานุกรม

ดร. สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย และคณะที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตุลาคม 2551 โครงการจัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริม SMEs รายสาขา

ดร. สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย และคณะที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตุลาคม 2551 โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs รายสาขา

ดร. สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย และคณะที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กันยายน 2551 โครงการศึกษาศักยภาพการผลิตผลิตภัณฑ์ยางในประเทศ

ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ศูนย์สารสนเทศและเทคโนโลยี สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2550 และแนวโน้ม ปี 2551

รายงานการศึกษา วิเคราะห์ และเตือนภัย SMEs รายสาขา ปี 2551 โครงการ การศึกษา วิเคราะห์ และเตือนภัย SMEs รายสาขา (วต.) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักอุตสาหกรรม 2550 , สำนักธุรกิจทางการค้า และธุรกิจทางการบริการ พ.ศ. 2545

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย (BOI)
<http://www.boi.go.th>

แผนแม่บทอุตสาหกรรมรายสาขา (สาขาผลิตภัณฑ์ยาง) สำนักงานเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สิงหาคม 2545

SMEs

รายงานภาวะเศรษฐกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม